НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра публічного управління, адміністрування та права

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи
_____Богдан КОРОБКО
«29» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ»

(назва навчальної дисципліни)

Підготовки **Бакалавра**
(назва ступеня вищої освіти)

Освітньої програми **Публічне управління та адміністрування**
(назва освітньої програми)

Спеціальності **D4 «Публічне управління та адміністрування"**
(код і назва спеціальності)

Полтава

2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Історія держави і права України» для студентів спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування»** першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми «Публічне управління та адміністрування 2026 року.

Розробник: Лахижа М.І., професор, доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права

Погоджено

Гарант освітньої програми _____ Аліна МИРОШНИЧЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та права

Протокол від «27» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права _____ Інна КУЛЬЧІЙ

«27» серпня 2026 року

Схвалено навчально-методичною комісією навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права

Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____ Євгенія КАРПЕНКО

«28» серпня 2026 року

© Лахижа М.І, 2026 рік
© Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="3">Найменування показників</td><td rowspan="3">Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">форма здобуття освіти</td></tr>
<tr><td>денна</td><td>дистанційна</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="2">Галузь знань
D «Бізнес, адміністрування та право»</td><td colspan="2" rowspan="2">обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Модулів – 1</td><td rowspan="6">Спеціальність

D4 Публічне управління та адміністрування</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів – 2</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Індивідуальне завдання – не передбачено</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Ступінь вищої освіти

Перший (бакалаврський)</td><td>16 год.</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>90</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальна робота:
не передбачено</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти –30/60

для дистанційної форми здобуття освіти –0/90

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Історія держави і права України» є формування у здобувачів вищої освіти знань про історію формування, розвитку, занепаду та трансформації державних утворень на території сучасної України, а також про розвиток права та досвід регулювання суспільних відносин, юридичну діяльність, виникнення та значення найбільш важливих нормативно-правових актів в минулому.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей, визначених освітньою програмою, зокрема:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Історія держави і права України» є дисципліни, що формують основу підготовки здобувачів загальної середньої освіти.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Формулювання результатів навчання базується на результатах навчання, визначених освітньою програмою (програмних результатах навчання) спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування»

РН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний порогів рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерій оцінювання	Рівень компетентності

90 – 100	**A**	**Відмінно**	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивчені інших дисциплін.	**Високий**, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	**B**	**Добре**	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	**Достатній**, що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	**C**	**Добре**	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	**Достатній**, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	**D**	**Задовільно**	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	**Середній**, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

60 – 63	**E**	**Достатньо**	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	**Середній,** що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	**FX**	**Незадовільно** з можливістю повторного складання екзамену/ заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	**Низький**, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	**F**	**Незадовільно** з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	**Незадовільний**, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

✓ поточний контроль
- усне опитування
- виконання практичних робіт
- контрольна робота (дистанційна форма здобуття освіти)

✓ модульний контроль
- тестування

✓ підсумковий контроль
- екзамен.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Держава та право на теренах України від стародавніх часів до нового часу

Тема 1. Перші державні утворення на теренах України.

Держава скіфів. Племінний союз. Основні риси державного устрою та суспільного ладу скіфської держави. Право скіфів.

Грецькі міста-держави. Процес колонізації Північного Причорномор'я. Державний устрій та суспільний лад грецького полісу.

Боспорське царство. Утворення та його розвиток. Характерні риси державного устрою та суспільного ладу. Занепад Боспорського царства.

Держава антів. Племінний союз.

Практичне заняття 1

Тема 2. Держава та право доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Процес державотворення в слов'янських племенах. Союзи племен. Виникнення Київської Русі та теорії походження державності. Норманська та антинорманська теорія. Інші теорії виникнення державності. Періодизація існування Київської Русі.

Основні риси державного устрою та суспільного ладу. Правове становище суспільних верств. Основні характеристики права доби Київської Русі. Джерела права. Руська Правда.

Виникнення Галицько-Волинського князівства та його розвиток. Особливості державного ладу. Суспільний устрій. Джерела права та правова система. Правові норми цивільного та кримінального права. Церковне право.

Практичне заняття 2

Тема 3. Держава та право часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.

Українські землі в складі Польщі та Великого князівства Литовського. Особливості правового статусу. Державний устрій та суспільний лад. Кревська унія.

Утворення Речі Посполитої. Люблінська унія, Берестейська унія. Устави на волоки. Генріхові артикули. Особливості правового статусу в складі Речі Посполитої.

І та ІІ Литовські статути як джерела права на українських землях, основні положення. Державний устрій та суспільний лад Речі Посполитої. Державні органи та посадові особи в Короні та Виликому князівстві.

Практичне заняття 3

Тема 4. Держава та право часів національно-визвольної війни, Гетьманщини та «Руїни».

Причини національно-визвольної війни під проводом Б.Хмельницького. Основні етапи. Становлення Гетьманщини. Основні риси державного устрою та суспільного ладу. Адміністративна система.

Гетьманщина у відносинах з іноземними державами. Міжнародно-правових статус.

Судочинство в Гетьманщині. Основні джерела права. Правова система Гетьманщини. Переяславська рада 1654. Брезеневі статті. Входження Гетьманщини до складу Московської держави.

Причини «Руїни». Гетьманська влада по обидва боки Дніпра. Характеристика державного ладу та суспільного устрою на теренах України. Джерела права. Універсали гетьманів. Конституція Пилипи Орлика 1710 р.: структура, зміст та значення. Основні риси права на українських землях. Судова система та судовий процес.

Практичне заняття 4

Тема 5. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій.

Українські землі у складі Російської імперії. Особливості державного устрою.

Ліквідація гетьманства. Органи державної влади, адміністративний устрій часів царизму. Судова реформа 1760-х рр. Правова система. Кодифікація права.

Землі Західної України у складі Губсбургської монархії. Правовий стасус та особливості державного устрою. Джерела права та правова система. Процес кодифікації.

Галицький цивільний кодекс 1797 р.

Суспільний устрій на теренах українських земель.

Практичне заняття 5

Змістовний модуль 2. Держава і право України у новітній час

Тема 6. Держава та право часів національно-визвольних змагань 1917-1920 рр.

Революційні рухи та революція в Російській імперії. Утворення Центральної Ради. Універсали УНР. Проголошення незалежності Української Народної Республикі.

Правова система. Проект Конституції УНР.

Гетьманат Павла Скоропадського. Нормативно- правові акти часів гетьманату.

Повалення Гетьманату та встановлення УНР доби Директорії.

Державний устрій та суспільний лад часів національно-визвольних змагань.

Практичне заняття 6

Тема 7. Держава та право часів радянської влади 1919 - 1991 р.

Революційна боротьба в Україні.

Становлення рядянської України. Конституція 1919 р. Період «Воєнного комунізму». Радянські органи державної влади.

Особливості суспільного утрою в радянській Україні. НЕП та період репресій 30-х років. Державний устрій у повоєнний період. Процес десталінізації**.**

Система органів державної влади СРСР. Структура та повноваження. Правовий статус УРСР в складі СРСР. Система органів державної влади та управління УРСР.

Тема 8. Держава та право часів незалежної України.

Процес розпаду СРСР. Проголошення незалежності України. Основоположні документи. Розробка правової системи. Прийняття Конституції України.

Розробка та прийняття нових кодифікованих актів законодавства.

Система органів державної влади та їх повноваження згідно Конституції.

Загальна характеристика суспільного ладу.

Державно-правові наслідки «Помаранчевої революції» 2004 р. та «Революції гідності» 2013-2014 рр.

Вплив європейської інтеграції на право та публічне управління

Специфіка публічного управління України в умовах воєнного стану

Практичне заняття 7

8. Структура навчальної дисципліни

а) для денної форми здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Змістовий модуль 1. Держава та право на теренах України від стародавніх часів до Київської Русі						
Тема 1. Перші державні утворення на теренах України.	11	2	2	-	-	7
Тема 2. Держава та право доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	11	2	2	-	-	7
Тема 3. Держава та право часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.	11	2	2	-	-	7
Тема 4. Держава та право часів національно-визвольної війни та Гетьманщини та «Руїни».	11	2	2	-	-	7
Тема 5. Українські землі у складі Російської та Автро-Угорської імперій.	11	2	2	-	-	7
Разом за змістовим модулем 1	55	10	10	-	-	35
Змістовний модуль 2. Держава і право України у новітній час						
Тема 6. Держава та право часів національно-визвольних змагань 1917-1920 рр	11	2	2			7
Тема 7. Держава та право часів радянської влади 1919 - 1991 р.	12	2	-			10
Тема 8. Держава та право часів незалежної України.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	**35**	**6**	**4**			**25**
Усього годин	**90**	**16**	**14**			**60**

б) для дистанційної форми здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	дистанційна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Змістовий модуль 1. Держава та право на теренах України від стародавніх часів до Київської Русі						
Тема 1. Перші державні утворення на теренах України.	11	-	-	-	-	11
Тема 2. Держава та право доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	11	-	-	-	-	11
Тема 3. Держава та право часів Великого князівства Литовського та Речі Посполитої.	11	-	-	-	-	11
Тема 4. Держава та право часів національно-визвольної війни та Гетьманщини та «Руїни».	11	-	-	-	-	11
Тема 5. Українські землі у складі Російської та Автро-Угорської імперій.	11	-	-	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	55	-	-	-	-	55
Змістовний модуль 2. Держава і право України у новітній час						
Тема 6. Держава та право часів національно-визвольних змагань 1917-1920 рр	11					11
Тема 7. Держава та право часів радянської влади 1919 - 1991 р.	12					12
Тема 8. Держава та право часів незалежної України.	12					12
Разом за змістовим модулем 2	**35**					**35**
Усього годин	**90**					**90**

9. Перелік питань для семінарських занять

№ з/п	Тема заняття та перелік питань
	Семінарські заняття не передбачені

10. Перелік питань для практичних занять

№ з/п	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин	
		для денної форми	для дистанційної форми
1	**Тема 1 Перші державні утворення на теренах України** 1. Держава скіфів. Державний устрій, суспільний лад та право. 2. Античні міста-держави Причорномор''я. Державний устрій, суспільний лад та право. 3. Державний устрій та суспільний лад і право Боспорського царства.	2	-
2	**Тема 2 Держава та право доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.** 1. Початок державності Київської Русі. 2. Основні характеристики державного устрою та суспільного ладу. 3. Органи державної влади Київської Русі. 4. Характеристика правової системи Київської Русі. 5. Становлення Галицько-Волинського князівства. Характеристика державного устрою та права.	2	-
3	**Тема 3 Держава та право часів Великого князівтсва Литовського та Речі Посполитої** 1. Процес входженя українських земель до складу Великого князівства Литовського та Польського королівства. 2. Кревська унія. 3. Особливості державного ладу на українських землях. 4. Процес створення Речі Посполитої. Люблінська унія. 5. Правовий статус українських земель у складі Речі Посполитої. 6. Джерела права та правова система. Литовські статути. Основні положення та характеристика.	2	-
4	**Тема 4 Держава та право часів національно-визвольної війни та Гетьманщини та «Руїни».** 1. Становлення Гетьманщини. 2. Органи державної влади та адміністративно - територіальний устрій Гетьманщини. 3. Гетьманщина на міжнародній арені. 4. Характеристика суспільного ладу. 5. Джерела права та правова система. 6. Державний устрій та суспільний лад часів «Руїни»	2	-

5	**Тема 5 Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій** 1. Українські землі в складі Російської імперії. Юридичне закріплення та правовий статус. 2. Державний устрій, органи державної влади часів царизму. 3. Характеристика правової системи. Процес кодифікації права. 4. Українські землі у складі Габсбургської монархії. 4.1. Державний устрій 5. Правова система на українських земляї в складі Австро-Угорщини.	2	-
6	**Тема 6 Держава та право часів національно-визвольних змагань 1917-1920 рр.** 1. Процес роспаду Російської імперії та утворення УНР. 2. Державний лад часів УНР 3. Правова система УНР. Проект Конституції. 4. Держава та право часів Гетьманата Скоропадського. 5. Держава та право часів Дерикторії УНР. 6. Характеристика суспильного устрою.	2	-
7	**Тема 8 Держава та право часів незалежної України.** 1. Процес роспаду СРСР. Проголошення незалежності України. 2. Розбудова правової системи. Конституція 1996 р. 3. Система органів державної влади згідно Конституції. 4. Загальна характеристика правової системи. 5. Причини та наслідки подій «Помаранчевої революції» 2004 р., та «Революції гідності» 2013-2014 рр. 6. Вплив європейської інтеграції на право та публічне управління 7Специфіка публічного управління України в умовах воєнного стану	2	-
	Усього	**14**	**-**

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ з/п	Тема заняття та перелік питань
	Лабораторні заняття не передбачені

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є формування здатності науково осмислювати еволюцію української державності та правових інститутів, критично аналізувати джерела історико-правової інформації, порівнювати різні моделі державного устрою та правового регулювання, що існували на території України у різні історичні періоди. Студент має навчитися працювати з пам’ятками права (давньоруськими збірниками законів, актами козацької доби, документами періоду Гетьманщини, нормативними актами XIX–XX ст.), архівними матеріалами, правовими пам’ятками та сучасними науковими інтерпретаціями розвитку українського права.

У процесі самостійної роботи здобувачі оволодівають уміннями користуватися бібліотечними фондами, електронними архівами та науковими базами даних, здійснювати

пошук і опрацювання історико-правових джерел, узагальнювати матеріал, складати конспекти та наукові огляди, готувати аналітичні довідки та структуровані висновки. Така діяльність сприяє глибокому розумінню закономірностей становлення української державності, трансформацій правової системи, ролі права у суспільних процесах і розвитку концепцій державного управління в історичній ретроспективі.

Види самостійної роботи студента:

– опрацювання лекційного матеріалу;
– підготовка до практичних занять;
– контрольні роботи для дистанційної форми навчання;
– опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
– підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
– відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
– підготовка до складання іспиту за контрольними питаннями.

Питання
для самостійного вивчення студентами

№з/п	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин для	
		денної форми	дистанційної форми
1	**Перші державні утворення на теренах України** 1. Держава скіфів. Державний устрій, суспільний лад та право. 2. Античні міста-держави Причорномор'я. Державний устрій, суспільний лад та право. 3. Державний устрій та суспільний лад і право Боспорського царства.	7	11
2	**Держава та право доби Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.** 1. Початок державності Київської Русі. 2. Основні характеристики державного устрою та суспільного ладу. 3. Органи державної влади Київської Русі. 4. Характеристика правової системи Київської Русі. 5. Становлення Галицько-Волинського князівства. Характеристика державного устрою та права.	7	11
3	**Держава та право часів Великого князівтсва Литовського та Речі Посполитої** 1. Процес входженя українських земель до складу Великого князівства Литовського та Польського королівства. 2. Кревська унія. 3. Особливості державного ладу на українських землях. 4. Процес створення Речі Посполитої. Люблінська унія. 5. Правовий статус українських земель у складі Речі Посполитої. 6. Джерела права та правова система. Литовські статути. Основні положення та характеристика.	7	11
4	**Держава та право часів національно-визвольної війни та Гетьманщини та «Руїни».** 1. Становлення Гетьманщини.	7	11

	2. Органи державної влади та адміністративно - територіальний устрій Гетьманщини. 3. Гетьманщина на міжнародній арені. 4. Характеристика суспільного ладу. 5. Джерела права та правова система. 6. Державний устрій та суспільний лад часів «Руїни»		
5	**Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій** 1. Українські землі в складі Російської імперії. Юридичне закріплення та правовий статус. 2. Державний устрій, органи державної влади часів царизму. 3. Характеристика правової системи. Процес кодифікації права. 4. Українські землі у складі Габсбургської монархії. 4.1. Державний устрій 5. Правова система на українських земляї в складі Австро-Угорщини.	7	11
6	**Держава та право часів національно-визвольних змагань 1917-1920 рр.** 1. Процес роспаду Російської імперії та утворення УНР. 2. Державний лад часів УНР 3. Правова система УНР. Проект Конституції. 4. Держава та право часів Гетьманата Скоропадського. 5. Держава та право часів Дерикторії УНР. 6. Характеристика суспильного устрою.	7	11
7	**Держава та право часів радянської влади 1919 - 1991 р.** 1. Становлення радянської влади в Україні. 2. Історико - правова характеристика Воєнного комунізму та НЕПу. 3. Загальна характеристика суспільного ладу. 4. Процес десталінізації. Юридичний зіст та наслідки. 3. Система органів державної влади. 4. Загальна характеристика суспільного ладу. 5. Правова система. Процес кодифікації правових норм. Радянські Конституції.	10	12
8	**Держава та право часів незалежної України.** 1. Процес роспаду СРСР. Проголошення незалежності України. 2. Розбудова правової системи. Конституція 1996 р. 3. Система органів державної влади згідно Конституції. 4. Загальна характеристика правової системи. 5. Причини та наслідки подій «Помаранчевої революції» 2004 р., та «Революції гідності» 2013-2014 рр. 6. Вплив європейської інтеграції на право та публічне управління 7. Специфіка публічного управління України в умовах воєнного стану	8	12
	Разом	**60**	**90**

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом

14. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Історія держави і права України» використовуються словесні, наочні та практичні методи навчання, що забезпечують ґрунтовне освоєння історико-правового матеріалу та розвиток уміння працювати з джерелами. Поєднання традиційних і сучасних освітніх технологій сприяє формуванню у здобувачів цілісного уявлення про розвиток української державності та правової системи у різні історичні періоди.

Для підвищення якості освітнього процесу застосовуються мультимедійні засоби (проектор, інтерактивна дошка, комп'ютери), а також онлайн-платформи для організації навчання, зокрема Moodle та інструменти відеокомунікації, що використовуються для консультацій і забезпечення доступу до навчальних матеріалів. У процесі роботи зі студентами активно задіюються електронні бібліотеки та наукові бази даних, серед яких Наукова бібліотека НБУ ім. Вернадського, DOAJ, ResearchGate, а також цифрові архіви історико-правових документів.

Словесні методи навчання – розповідь, пояснення, проблемна лекція, бесіда – застосовуються для розкриття закономірностей розвитку державних інституцій та правових норм. Вони дають змогу послідовно подати матеріал, аналізувати історичні джерела та інтерпретації, порівнювати різні історико-правові підходи.

Наочні методи включають демонстрацію карт історичних територій, архівних документів, пам'яток права, таблиць, схем періодизації, що сприяє глибшому засвоєнню фактологічного матеріалу.

Практичні методи спрямовані на розвиток уміння аналізувати історико-правові документи, здійснювати порівняльний аналіз правових норм різних епох, інтерпретувати джерела та формулювати висновки.

Для розвитку аналітичного мислення застосовуються елементи проблемного навчання, а також міні-дослідження, що передбачають роботу з науковими статтями, монографіями та архівними матеріалами.

Особливе місце займають інтерактивні методи, такі як дебати з обговоренням альтернативних історичних інтерпретацій, рольові ігри (моделювання засідань історичних рад, судових процесів чи дипломатичних переговорів), групові проєкти з підготовкою спільних аналітичних звітів чи презентацій, кейс-стаді на основі реальних історико-правових подій, які дозволяють формувати soft skills – критичне мислення, ефективну комунікацію, вміння аргументувати позицію, роботу в команді, лідерство, адаптивність та етичне судження в дискусіях.

Використання поєднання традиційних та сучасних методів навчання у викладанні дисципліни «Історія держави і права України» забезпечує не лише засвоєння теоретичних знань, але й формування вміння працювати з джерелами, критично аналізувати історичні процеси, робити обґрунтовані висновки та аргументувати власну позицію щодо розвитку української державності та права.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєнням студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час практичних занять, оцінювання виконання самостійної роботи, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом

узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Виконання контрольної роботи для дистанційної форми навчання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують студенти

Схема нарахування балів* з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» за видами робіт для здобувачів денної форми здобуття освіти

Види робіт/контролю	**Перелік тем**							
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8
	Практичні заняття							
	1	2	3	4	5	6		7
Виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2		2
Усне опитування	2		2	2	2	2		2
Тестування (модульний контроль)					4			4
Виконання завдань самостійної роботи	2	2	2	2	2	2	2	2
Всього за темами	6	4	6	6	10	6	2	10
Екзамен	50							
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100							

Схема нарахування балів* з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» за видами робіт для здобувачів дистанційної форми здобуття освіти

Види робіт/контролю	**Перелік тем**							
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8
Виконання контрольних робіт			5			5		
Виконання завдань самостійної роботи	5	5	5	5	5	5	5	5
Всього за темами	5	5	10	5	5	10	5	5
Екзамен	50							
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100							

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань для денної форми здобуття освіти:

Бали	Критерії оцінювання

2	Завдання практичної роботи виконано в повному обсязі, оформлено належним чином, у висновках відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
1	Завдання виконано не повністю або з несуттєвими помилками, висновки оформлені, але лише частково розкривають практичне завдання.
0	Практична робота не виконана або виконана з суттєвими помилками, висновки відсутні чи не мають практичного значення.

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами усного опитування для денної форм здобуття освіти:

Бали	Критерії оцінювання
2	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
1	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Оцінювання модульного тестування для денної форми здобуття освіти:
- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (0,4×10=4,);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів**.**

Виконання контрольних робіт для дистанційної форми роботи

Бали	Критерії оцінювання
5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
2,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, містить помилки та неточності, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали для денної форми здобуття освіти	Бали для дистанційної форми навчання	Критерії оцінювання
2	5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	2,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, містить помилки та неточності, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.

0	0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	**A-**відмінно	5-відмінно
82-89	**B-**дуже добро	4-добре
74-81	**C-**добре	
64-73	**D-**задовільно	3-задовільно
60-63	**E-**достатньо	
35-59	**FX-** незадовільно з можливістю повторного складання	2-незадовільно
0-34	**F-** незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 50 балів студент може отримати впродовж семестру, решта 50 балів припадає на підсумковий контроль.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на практичних заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних практичних занять та самостійної роботи) – до 50 балів);

Присутність на лекціях та на практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії. Допуск до екзамену при наявності рейтингової оцінки не менше 25 балів.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Лахижа М.І. Історія публічного управління. Навчальний посібник. Полтава. 2025. 144 с.
2. Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія держави і права України». Укладач: Лахижа М.І., Полтава, 2021 20 с
3. Конспект лекцій з дисципліни «Історія держави та права України». Укладач Лахижа М.І. Полтава, 2022 80 с.
4. Лахижа М.І. Методичні рекомендації для написання контрольної роботи навчальної дисциплін «Історія держави і права України» для студентів спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування», дистанційної форми навчання. Полтава, 2025. 20с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Bazyler, M. The Russo-Ukrainian War Law Handbook / M. Bazyler, A. Agaian, L. Korostelova, N. Quénivet et al. - Durham : Carolina Academic Press, 2024. - 478 p. URL: https://cap-press.com/pdf/The_Russo-Ukrainian_War_Law_Handbook.pdf

2. Kasianov, G. From 'the Ukraine' to Ukraine: A Contemporary History, 1991-2021 / G. Kasianov, M. Rojansky, M. Minakov (eds.). - Stuttgart : Ibidem Press, 2021. - 478 p. URL: https://www.amazon.com/Ukraine-Contemporary-History-1991-2021/dp/3838215141

3. Kostenko, Y. Ukraine's Nuclear Disarmament: A History / Y. Kostenko, P. D'Anieri. - Cambridge : Harvard Ukrainian Research Institute, 2021. - 360 p. URL: https://www.hup.harvard.edu/books/9780674248823

4. Історія держави і права України : навч. посіб. / В. Боняк, Д. Селіхов, Ю. Завгородня [та ін.]. - Дніпро : ДДУВС, 2024. - 208 с.

5. Історія держави і права України : навч. посіб. / кол. авт.: д-р юрид. наук, проф. В. О. Боняк, д-р юрид. наук, доц. Д. А. Селіхов, канд. юрид. наук, доц. Ю. С. Завгородня та ін. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 208 с.

6. Історія держави та права : навч. посіб. / ‚Д.Є. Забзалюк, В.С. Макарчук, В.Я. Марковський, В.Д. Яремчук, Н.Я. Рудий; заг. ред. Д.Є. Забазалюка, В.Я. Марковського. - Львів : СПОЛОМ, 2021. - 438 с.

7. Історія держави та права України (схеми та таблиці): навчальний посібник / О. В. Шкуратенко, Д. І. Курас та ін. Київ, 2020. 170 с.

8. Перга Ю.М. Історія державного управління в Україні: конспект лекцій Навчальний посібник. К. 2023.

9. Трофанчук Г.І. Історія держави та права України: навч. посіб. Київ, 2024. 608 с.

10. Шигаль Д. А., Пономарьова Г. П. Історія держави і права України. Посібник. К. 2024. 194 с.

11. Яремчук, В.Д. Історія політичних і правових вчень: схеми, дефініції, джерела та персоналії : навч. посіб. / В.Д. Яремчук. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2022. - 380 с.

Допоміжна

1. Buciunas G., Lakhyzha M., Didenko O. Environmental and economic Losses of the agricultural sector of Ukraineas a result of Russian aggression. Proceedings of the 2024 International Conference "ECONOMIC SCIENCE FOR RURAL DEVELOPMENT" No 58 Jelgava, LBTU ESAF, 16-17 May 2024, pp. 372-380 DOI: 10.22616/ESRD.2024.58.036

2. Lakhyzha M., Lozynska T., Dorofyeyev O. The state of development of the concept of sustainable development in the public administration science in Ukraine. Science and education for sustainable development. Edited by Aleksander Ostenda and Valentyna Smachylo. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, Katowice.Monograph 50. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022 S. 833-842

3. Lopushynskyi I., Hryhorieva L., Kazyuk Ya., Rushchenko R., Yatsenko V. Mechanisms of administrative and territorial reform during the power decentralization process in Ukraine. Journal of Interdisciplinary Research. 12/01-XXVI. 2022. P. 95-100. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120126/papers/A_16.pdf Web of Science

4. Manhora T., Dzeveliuk A., Manhora V., Kahliak I., Tomliak T., Demianchuk Y., Semeniuk O., Pravdiuk A., Skichko I., Pohuliaiev O. Adaptation of Ukrainian legislation to EU requirements. Monograph. – Primedia eLaunch,Boston, USA, 2023. – 175 p.

5. Аль-Атті І. Теоретичні підходи до проблеми розвитку сучасної моделі публічного управління № 1 (2022): Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення DOI: https://doi.org/10.31470/2786-6246-2022-1-06-16

6. Ганущин С. Перспективи реформи публічного управління у контексті сучасних демократичних трансформацій. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. *Політичні науки та публічне управління Випуск* 3 (63), 2022 с. 13-18. DOI https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-2

7. Грушевський М. С. Історія України-Руси : у 11 т., 12 кн / М. С. Грушевський ; редкол.: П. С. Сохань [та ін.]. Київ, 1991–2000.

8. Лахижа М. І. Актуальні проблеми удосконалення публічного управління в Україні: зміни, реформування, модернізація, оптимізація, децентралізація, реструктуризація, перезавантаження Актуальні проблеми державного управління. Збірник наукових праць. №1(57). Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2020. № 1 (57). 328 с. (с. 18-28)

9. Лахижа М., Качан Я. Правове забезпечення публічного управління в Україні в умовах воєнного стану: теоретичні аспекти та практика. Теорія та практика державного управління. Збірник наукових праць Випуск 1 (74). 2022.с. 7- 18.

10. Лахижа М.І., Діденко О.Г., Єрьоменко С.М. Сучасні проблеми, підходи і тенденції публічного управління містом: теоретичні аспекти. Економіка і регіон. 2024.№2

11. Лахижа М.І., Поліщук Д.І. Демократія та децентралізація: співвідношення понять і проблеми взаємовпливу та взаємозалежності. Наукові перспективи. Серія. «Державне управління». Випуск №3 (9).2021. с. 105-117

19. Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс навчальної дисципліни «Історія держави і права України» URL: https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=3365
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://rada.gov.ua/
4. Офіційний веб-портал Президента України. URL: http://www.president.gov.ua
5. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: http://www.kmu.gov.ua
6. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua/
8 Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov. ua/